

ΠΡΟΥΣΙΑΔΑ

«Έφεσος» του δυτικού Πόντου την αποκαλούν οι αρχαιολόγοι την **Κίερο** ή **Προυσιά προς Υπίω**, την πόλη που μετονομάστηκε σε **Προυσιάδα** όταν την κατέκτησε ο βασιλιάς της Βιθυνίας Προυσίας.

Κατά τον 10ο αιώνα π.Χ. ένας λαός, οι Βιθυνοί, θρακικής καταγωγής επικράτησαν στην περιοχή μέχρι τον αποικισμό της από τους Μιλήσιους. Κατά την περίοδο αυτή, κτίστηκαν στα παράλια του Βοσπόρου πόλεις σπουδαιότατες, όπως Κίος, Χαλκηδών, Κύζικος, Ηράκλεια και Αστακός (αργότερα Νικομήδεια).

Η Προυσιάδα πόλη χτίστηκε από τους Μιλήσιους τον 8ο – 7ο αιώνα π.Χ. στις ακτές της Βιθυνίας, στον κόλπο της Προποντιδας. Αποτέλεσε ένα σπουδαίο εμπορικό κέντρο για πάρα πολλά χρόνια και η πόλη έμεινε γνωστή για την εξαιρετική δημοκρατική οργάνωσή της.

1000 π.Χ.-Γέννηση Χριστού

Η αποίκηση της Κίου από τους Μιλήσιους 625 π.Χ. μέχρι 553 π.Χ. είχε συμβάλει στην πρόοδο και την ανάπτυξή της και διακρίθηκε κυρίως για το εμπόριο από τα παράλια προς την ενδοχώρα.

Κατά το έτος 553 π.Χ. όλοι οι λαοί της Μ. Ασίας υποτάχθηκαν στους εμφανισθέντες Ληδούς και αργότερα στους Πέρσες. Ευτυχώς οι νέοι κατακτητές παρείχαν στους κατοίκους ελευθερία και αυτονομία με μόνη υποχρέωση την καταβολή φόρων. Έτσι συνέχισαν να ευδαιμονούν μέχρι την απελευθέρωσή τους από τους Αθηναίους το 459 π.Χ. Ο Αθηναίος στρατηγός Κίμων ενίκησε στην Κύπρο τον περσικό στόλο και απεμάκρυνε για πολύ τον κίνδυνο των Περσών, τόσο από την ξηρά όσο και την

θάλασσα. Από το έτος 466 π.Χ. η Κίος με πολλές άλλες πόλεις της Μ. Ασίας συμμετείχαν στην συμμαχία της Δήλου. Ακόμη η Κίος συμμετείχε και στην Ιωνική επανάσταση. Μετά την ήττα των Αθηναίων στην Σικελία, οι Πέρσες επανέρχονται καταλαμβάνοντας και την Κίο το έτος 412 π.Χ. μέχρι το 334 π.Χ., οπότε και απελευθερώνονται από τον Μ. Αλέξανδρο.

Ο Αριστοτέλης στο βιβλίο του Κιανών Πολιτεία περιγράφει την πολιτική και οικονομική οργάνωση της πόλης, με έξυπνη οργάνωση της φορολογίας και του εμπορίου.

Κατά την περίοδο 4ου – 3ου π.Χ. αιώνα η πόλη διέθετε στην κυκλοφορία νομίσματα που βρέθηκαν σε λιμάνια απομακρυσμένων χωρών και διασώζονται σήμερα σε πολλές συλλογές.

Οι πόλεις της Μ. Ασίας, κατά την διάρκεια των διαφόρων κατοχών, ιδιαίτερα της περσικής, με τις συνεχείς εξεγέρσεις και αντιδράσεις κατάφερναν να εξασφαλίζουν καθεστώς αυτονομίας και δεν εμποδίστηκαν να αναπτυχθούν και να διακριθούν.

Από την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου και μετά οι πόλεις ανέρχονται στον κολοφώνα της δόξας, προόδου και ανάπτυξης σ' όλους τους τομείς, (το 330 π.Χ. κόβονται τα πρώτα χρυσά νομίσματα της Κίου). Το εμπόριο αναπτύχθηκε μέχρι την Αίγυπτο και την χώρα των Φοινίκων, όπου και βρέθηκαν τα χρυσά νομίσματα της Κίου. Η Κίος συμμετείχε ακόμη και στην Αιτωλική συμπολιτεία. Οι έριδες όμως, οι ανταγωνισμοί και οι διαμάχες των διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου, οδήγησαν την Κίο και άλλες ελληνικές πόλεις σε διαδοχικές καταστροφές.

Σπουδαιότατη βέβαια ήταν η εκ βάθρων καταστροφή της από τον βασιλιά Προυσία τον Α' της Βιθυνίας, με την βοήθεια του Φιλίππου Ε' της Μακεδονίας. Οι κάτοικοι εσφάγησαν, εκδιώχθηκαν ή κρατήθηκαν δούλοι και νέα πόλη κτίστηκε με άλλο όνομα "Προυσιάδα η παραθαλάσσια". Η καταστροφή αυτή της Κίου ξεσήκωσε διαμαρτυρίες πλήθους ελληνικών πόλεων, ιδίως των Ροδίων. Το θέμα έγινε γνωστό μέχρι την ρωμαϊκή σύγκλητο, που δυστυχώς είχαν αρχίσει να ζητούν σε βοήθεια και μεσολάβηση οι διάφορες ελληνικές πόλεις. Οι Ρόδιοι και ο Άτταλος Α', ζητώντας την βοήθεια των Ρωμαίων, αποφάσιζαν μοιραία υπέρ της δικής των καταστροφής και ολοκλήρου της Ελλάδας. Γρήγορα πετυχαίνοντας τα σχέδια τους οι Ρωμαίοι, κατά το έτος 74 π.Χ., μετά τον θάνατο του βασιλιά Νικομήδη Γ', με διαθήκη κληρονόμησαν και κατέλαβαν όλη την Βιθυνία και την Κίο μαζί.

Η Κίος υποταγμένη στους Ρωμαίους έτυχε καθεστώτος αυτονόμου πολιτείας με εποπτεία Ρωμαίου υπάτου. Διατήρησε τον ελληνικό χαρακτήρα, το εμπόριο, τις τέχνες και τα γράμματα (ομοίως η Κύζικος και η Απάμεια). Η περιοχή έγινε η πιό αγαπητή για τον παραθερισμό των Ρωμαίων αρχόντων.

Από τις αρχές του β' αιώνα (112 μ.Χ.), ο χριστιανισμός γνώρισε τόση μεγάλη διάδοση στην περιοχή της Βιθυνίας (την περιοχή επισκέφθηκε και ο Απόστολος Πέτρος), ώστε ο Ρωμαίος διοικητής Πλίνιος ζήτησε από τον αυτοκράτορα Τραϊανό

οδηγίες για την αντιμετώπιση των άπειρων χριστιανών. Η Κίος έδωσε κι αυτή φόρο αίματος στους διωγμούς κατά των χριστιανών.

Κατά την Ρωμαϊκή και Βυζαντινή περίοδο συνέχισε την πολιτιστική παρουσία της στον τότε γνωστό κόσμο και Κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η Κίος απέκτησε σημασία λόγω της θέσης της και αποτέλεσε το προσφιλέθ θέρετρο των βυζαντινών αυτοκρατόρων.

Δέχτηκε επιδρομές από Γότθους, Άραβες, καταστροφές και λεηλασίες από Σταυροφόρους και Σελτζούκους Τούρκους, που άρχισαν από το 1100 μ.Χ. να απειλούν την Κίο και τη γύρω περιοχή.

Ακόμη στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων υπήρξε σπουδαίο λιμάνι ναυπήγησης του Οθωμανικού στόλου από έμπειρα χέρια Κιανών.

Το 1919 η πόλη είχε περίπου 5000 κατοίκους εκ των οποίων 4620 Έλληνες, 242 Τούρκοι, 107 Αρμένιοι και 178 διάφοροι. Ύστερα από τη Μικρασιατική καταστροφή οι πρόσφυγες της Κίου ίδρυσαν την Παραλία Πιερίας και την Νέα Κίο στην Αργολίδα.

Σήμερα ανήκει στο νομό Ντούζτζε της σημερινής Τουρκίας και θεωρείται η πιο σημαντική ανασκαφή στην περιοχή, με σημαντικά ευρήματα και σχεδόν ανέπαφο υπόγειο αρχαιολογικό πλούτο, όπως για παράδειγμα το αρχαίο θέατρο, τα τείχη, τα υδραγωγεία και τη ρωμαϊκή γέφυρα.

Ο αρχαιολογικός χώρος της Προυσιάδας, χρονολογείται από τον 3ο αιώνα π.Χ. Στο επίκεντρο της ανασκαφής είναι το αρχαίο θέατρο. Ο τάφος ενός μωρού και αρκετά αγάλματα και κομμάτια αγαλμάτων ήρθαν στο φως αυτή τη φορά, παρέχοντας στους ερευνητές ακόμα περισσότερες πληροφορίες για τη ζωή στην Ύστερη Αρχαιότητα.

ΠΗΓΕΣ:

1. <https://www.pontosnews.gr/631344/pontos/evrimata-proysiada-efesos-dytikos-pontos/>
2. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%AF%CE%BF%CF%82>
3. <http://wikimapia.org/34375296/el/%CE%9A%CE%AF%CE%B5%CF%81%CE%B%CF%82-%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%AF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%99%CF%80%CF%80%CE%AF%CE%BF%CF%85>
4. <https://www.musesnet.gr/pages/kios/istoria.htm>